

Bijlage. Opzet en vraagstelling van de in 2023 op te leveren Periodieke Rapportage 'Klimaatbeleid voor ontwikkelingslanden'.

Aanleiding

De urgentie van klimaatactie is het afgelopen decennium duidelijker geworden en achtereenvolgende kabinetten hebben bijgevolg steeds meer prioriteit toegekend aan klimaatdoelen. Ook het huidige coalitieakkoord onderstreept de internationale klimaatambitie. Met het Akkoord van Parijs van 2015 heeft Nederland zich gecommitteerd aan nieuwe internationale klimaatambities, zoals de mondiale temperatuurstijging proberen te beperken tot 1,5 graad. In lijn met het Parijs-akkoord heeft Nederland zich in het kader van de Ontwikkelingssamenwerking voorgenomen klimaat te integreren in al het beleid, hetgeen duidelijk werd in de beleidsnota voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) uit 2018.

Gegeven het grote belang dat het huidige kabinet hecht aan klimaatbeleid en het feit dat er nu nieuw beleid wordt geformuleerd - onder meer in een interdepartementale klimaatstrategie - biedt deze periodieke rapportage de kans om aangrijpingspunten voor beter beleid te identificeren.

Onder 'klimaat' vallen zowel het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen in ontwikkelingslanden (ook wel mitigatie, bijvoorbeeld hernieuwbare energie en beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals bossen), als de aanpassing aan klimaatverandering (ook wel adaptatie, bijvoorbeeld in voedselzekerheid en waterbeheer).

IOB heeft niet eerder het klimaatbeleid ten bate van ontwikkelingslanden in den breedte onderzocht. Wel heeft IOB in 2017 beleidsdoorlichtingen opgeleverd op gebied van water en voedselzekerheid, alsmede een beleidsdoorlichting over energie in 2015.

Afbakening

Deze periodieke rapportage kijkt naar de resultaten en effecten van beleid en activiteiten op gebied van klimaat. De evaluatie bekijkt daartoe niet alleen het beleid en de activiteiten onder het betreffende begrotingsartikel BHOS-2, maar ook naar andere relevante uitgaven die als klimaatfinanciering worden gerapporteerd aan de EU, de OESO, UNFCCC en de Tweede Kamer. Het betreft dus ook overig buitenlandbeleid, beleid van andere Nederlandse beleidsdepartementen en andere activiteiten die een effect kunnen hebben op klimaat in ontwikkelingslanden.

De rapportage richt zich op de periode 2016-2021. De nadruk voor de periodieke rapportage als geheel - en in de deelstudies over klimaatfinanciering adaptatie in het bijzonder - zal liggen op ontwikkelingslanden, waar Nederlandse ontwikkelingssamenwerking wordt uitgevoerd. De deelstudie over klimaatdiplomatie richt zich vooral op de klimaatcampagne, die liep van eind 2018 tot eind 2021.

Beleidstheorie (Theory of change)

Zoals gezegd wordt het kader voor de beleidstheorie voor klimaatactie in ontwikkelingslanden gevormd door het Akkoord van Parijs van 2015. Weerbaarheid tegen klimaatverandering en het beperken van de mondiale temperatuurverhoging tot 1,5° Celsius zijn daarom einddoelen van het beleid.

Op basis van de beleidstheorie of *Theory of Change* (TOC) van DGIS van eind 2018 heeft IOB de volgende figuur van de beleidstheorie gereconstrueerd. Deze figuur zal worden verbeterd als uit het onderzoek nieuwe inzichten voortkomen.

De TOC elementen voor klimaatdiplomatie en klimaatadaptatie zullen in de betreffende deelstudies verder worden uitgewerkt.

Onderzoeksvragen

De periodieke rapportage zal alle evaluatievragen beantwoorden die in de regeling voor periodiek evaluatieonderzoek (RPE) zijn opgenomen. Daarbij zijn de volgende vijf hoofdvragen uitgewerkt:

1. Wat was het Nederlandse klimaatbeleid voor ontwikkelingslanden (in 2016-2021)?
2. In hoeverre was dit klimaatbeleid relevant?
3. Hoe effectief was dit klimaatbeleid?
4. Hoe duurzaam was dit klimaatbeleid?
5. Hoe coherent was dit klimaatbeleid (ook in relatie tot nationaal en EU beleid)?

Bij het beantwoorden van deze vragen zal het onderzoeksteam niet alleen bestuderen of activiteiten goed zijn uitgevoerd, maar ook of het beleid de juiste keuzes maakt en of het op de relevante doelen focust.

Onderzoeksmethode en dataverzameling

Het rapport van de periodieke rapportage zal een synthese bevatten van de drie deelstudies (bouwstenen) inzake financiering, diplomatie en adaptatie.

- De deelstudie (bouwsteen) inzake klimaatfinanciering maakt gebruik van (1) een portfolio analyse, (2) een review van evaluaties over klimaatfondsen en -programma's, en (3) interviews en een literatuurstudie.

- De deelstudie over klimaatdiplomatie zal waarschijnlijk gebruik maken van (1) *qualitative comparative analysis* en (2) een lichte vorm van *process tracing*. Daarbij zullen twee landencases worden uitgediept.
- In het kader van de deelstudie over klimaatadaptatie (1) bestudeert IOB dezelfde landen als de periodieke rapportage inzake coherentie¹ en daarnaast (2) wordt een review gedaan van evaluaties over klimaatadaptatie-projecten.
- Daarnaast zal een aanvullende tekst (hoofdstuk) over klimaatmitigatie worden opgesteld, waarvoor een portfolio analyse en een review van evaluaties over klimaatmitigatie projecten zullen worden gebruikt.

Onafhankelijkheids- en kwaliteitsborging

De evaluatie ten behoeve van de periodieke rapportage wordt uitgevoerd door de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB), de onafhankelijke evaluatiedienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Voor deze periodieke rapportage is een referentiegroep samengesteld, waarin zowel externe experts zitten, als beleidsmedewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, onder voorzitterschap van IOB. De referentiegroep borgt de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de evaluatie. Een van de externe experts zal een verklaring geven bij het eindrapport over het proces, de onafhankelijkheid en kwaliteit van de evaluatie.

¹ Zie brief aan uw Kamer over de Opzet en vraagstelling Periodieke rapportage 'Beleidscoherentie en effecten op voedselzekerheid, water en klimaat in ontwikkelingslanden' (34124, nr. 22). De keuze is gevallen op Bangladesh, Mozambique, en waarschijnlijk Ethiopië.